

МҰРАТ ҚАЗАЛЫ

№57
(2435)

Сәрсенбі
29 шілде
2026 жыл
Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

«ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ КОММУНАЛДЫҚ СЕКТОРЛАРДЫ ЖАҢҒЫРТУ» ЖОБАЛАРЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

Кеше облыс әкімі Мұрат Ергешбаевтың төрағалығымен өткен мәжілісте «Энергетикалық және коммуналдық секторларды жаңғырту» ұлттық жобасын іске асыру ба-рысы қаралды.

Мәжіліске аудан әкімі Алмасбек Есмаханов селекторлық режим арқылы қатысып, жиыннан кейін облыс әкімінің жүктеген міндеттеріне сәйкес аппарат мәжілісін өткізді.

Жиында инженерлік инфрақұрылымды жаңарту, коммуналдық қызметтердің сапасын арттыру, тұрғындарды үздіксіз электр энергиясымен, жылумен және ауыз сумен қамтамасыз ету бағытындағы жұмыстар жан-жақты са-раланды.

Аудан әкімі қазіргі таңда аудан бойынша электр желілерінің тозу деңгейі 67 пайызды, жылу желілерінің тозуы 27,4 пайызды, ауыз су желілерінің тозуы 44 пайызды, кәріз желілерінің тозуы 82 пайызды құрайтынын атап өтіп, бұл көрсеткіштерді кезең-кезеңімен төмендету жұмыстарын жеделдетудің маңызы зорлығына тоқталды.

Бүгінде аудан аумағында инженерлік инфрақұрылымды жаңғырту бағытында бірқатар жобалар жүзеге асырылуда. Атап айтқанда, Жанқожа батыр, Бекарыстан би, «Майдакөл», Ү.Түктібаев ауылдарында орамшілік газ желілерінің құрылыс-монтаждау жұмыстары жүргізілуде. Осыған байланысты аудан басшысы ауылдарды көгілдір отынмен қамту жұмыстарын жеделдетуді, тозығы жеткен электр желілерін кезең-

кезеңімен жаңартуды, трансформаторлық қосалқы станцияларды жаңғыртуды, коммуналдық нысандардың тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз етуді және алдағы күзгі-қысқы жылыту маусымына дайындықты күшейтуді міндеттеді.

Сондай-ақ, газ желілерін заңнама талаптарына сәйкес коммуналдық меншікке кезең-кезеңімен өткізу, Әйтеке би кентінің кәріз жүйесін кеңейту жобасын қаржыландыру мәселесін пысықтау және коммуналдық кәсіпорындардың қысқы маусымға дайындық деңгейін арттыру жөніндегі жұмыстарды үйлестіру қажеттігі айтылды.

Мәжілісте білім беру саласындағы өзекті мәселелер назардан тыс қалмады.

Аудан әкімі білім беру ұйымдарында жүргізіліп жатқан ағымдағы жөндеу жұмыстарын белгіленген мерзімде әрі сапалы аяқтауды қатаң ескертіп, әрбір нысандағы жұмыстардың тұрақты бақылауда болуын және жаңа оқу жылы басталғанға дейін білім беру ұйымдарының

толық дайын болуын қамтамасыз етуді тапсырды.

Қосымша мәселе ретінде ауыл шаруашылығы жануарларын бірдейлендірудің ақпараттық дерекқоры мен статистикалық есеп арасындағы

ветеринариялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселесіне ерекше назар аударылды. Жауапты сала басшыларына Конго-Қырым геморрагиялық қызбасының алдын алу шараларын күшейту, елді мекендер мен мал

талаптардың сақталуына тұрақты бақылау орнату міндеті жүктелді.

Жиында аудан аумағындағы санитарлық тазалық пен абаттандыру жұмыстарының ба-рысы сараланды. Аудан орталығы мен елді мекендердегі тазалық жұмыстарын жүйелі жүргізу, стихиялық қоқыс орындарын жою, полигондардың жай-күйін ретке келтіру, ескерткіштерді тазалау және қураған ағаштарды кесу бағытындағы жұмыстарды жандандыру қажеттігі айтылып, бұл мәселелер бойынша жауапты сала басшылары мен ауылдық округ әкімдеріне нақты тапсырмалар берді.

Жиын қортындысында аудан әкімі барлық жауапты басшыларға

айырмашылықтар қаралды. Осыған сәйкес есепке алынбаған мал басын толықтай бірдейлендіру, мәліметтердегі сәйкессіздіктерді қысқа мерзімде жою және есептің нақтылығын қамтамасыз ету қажеттігі атап өтілді.

Сонымен қатар,

қораларында кенеге қарсы залалсыздандыру жұмыстарын сапалы ұйымдастыру, қауіпті жануарлар ауруларының алдын алу, профилактикалық егу мен диагностикалық зерттеулерді уақтылы жүргізу, ветеринариялық-санитариялық

көтерілген мәселелер бойынша атқарылатын жұмыстарды белгіленген мерзімде сапалы жүзеге асырып, әрбір тапсырманың сапалы орындалуын тұрақты бақылауда ұстауды міндеттеді.

**Қазалы ауданы
әкімінің баспасөз
қызметі**

АЛИМЕНТ ҚАРЫЗ ЕМЕС ПАРЫЗ

Қазіргі кезде елімізде белең алып отырған өзекті мәселелердің бірі – ата-ананың бала алдындағы парызы алимент төлеуден жалтару.

Алимент – «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы кодексіне» сәйкес, бір адамның басқа оны алуға құқығы бар адамға ұсынуы міндетті ақшалай немесе материалдық асырау.

Өз кезегінде елімізде алимент төлемей, өз балаларына көмектесуден жалтарып жүрген без бүйрек әкелер бар. Бас прокуратураның Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі департаментінің дерегі бойынша, ауданымызда 2025 жылы және ағымдағы жылдың өткен мерзімінде неке және отбасы дауларына қатысты

203 азаматтық іс қаралып, 200-ін қанағаттандырған. Оның ішінде некені бұзу туралы 180, алимент өндіру бойынша 152 азаматтық іс қанағаттандырылған.

Осы ретте, Қазалы ауданы прокуратурасы маңызды бағыттарын негізге алып, қазірге дейін алимент төлеуден жалтарып жүргендерге қатысты шет елге шығуға, банк операцияларын жасауға, шоттарындағы қаражатты пайдалануға, мүлікке тыйым салу сияқты шектеулер қатаң түрде қадағаланып және жұмыссыз борышкерлерді тұрақты түрде жұмыспен қамту шаралары қабылданды.

Аудан прокуратурасының талдау нәтижелері бойынша алимент төлемегені үшін 2025 жылы және 2026 жылдың

екінші тоқсанында 6 борышкер ҚР ҚК-нің 139-бабы бойынша қылмыстық жауапкершілікке тартылды.

Мысалы, «Р» борышкері 2010 жылдан бастап алимент төлемегені үшін Қазалы аудандық сотының қаулысы бойынша Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің 669-бабы, 1-бөлігімен әкімшілік жауапкершілікке тартылған.

Алайда, берешек қарызы 5 млн теңгеден астам соманы құрағанын және әкімшілік жауапкершілікке тартылғанына қарамастан өзі үшін тиісті қортынды жасамай, көмелетке толмаған балаларды асырауға қаражат төлеуден жалтаруды

жалғастырған.

Осыған байланысты, «Р» борышкеріне қатысты ҚК-нің 139-бабы бойынша айыптау үкімі шығарылып, сотпен 1 жыл мерзімге бас бостандығын шектеу және жазаны өтеудің барлық мерзіміне мәжбүрлі еңбек түрінде жаза тағайындалды.

Өмірге қадам баспай жатып, ата-ананың арасындағы татулық пен мейірімді көрмеген балаларға өлшеп берген қаржы бақытқа бөлемейтіні сөзсіз.

Алиментті уақтылы және толық төлеу - бұл әр ата-ананың парызы.

Бұл міндеттің іске асырылуын прокуратура органдары ерекше бақылауда ұстайды.

**Қазалы ауданы
прокуратурасы**

КЕЛІСІМ-ШАРТ БОЙЫНША ӘСКЕРИ ҚЫЗМЕТ – ОЛ СЕНІҢ ТАҢДАУЫҢ

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне келісім-шарт бойынша әскери қызметшілерді жасақтау жоспарлануда. Тілек білдіруші азаматтар бұрын әскери қызмет атқарған және мамандықтары болуы шарт. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде келісім-шарт бойынша әскери қызметті таңдауыңа төмендегідей жағдай жасалынған:

Мемлекет есебінен тұрғын үймен қамтамасыз ету. Тұрғын үй қорында қызметтік тұрғын үйі болмаған жағдайда тұрғын үйді жалдауға арналған ақшалай төлемақы мөлшері отбасы мүшелерінің санына және жұмыс орнына байланысты төленеді.

Айлық жалақының уақытылы төленуі (әскери қызметшінің еңбек сіңірген жылдары мен лауызымдық жағдайына сәйкес қарастырылған).

Әскери-медициналық мекемелер мен ұйымдар әскери қызметшілерге мемлекет есебінен тегін дәрігерлік қызмет көрсетеді.

Келісім-шарт бойынша әскери қызметшілер қашықтығы 100 шақырымнан астам бір елді мекеннен басқасына қоныс аударуға байланысты қызмет бабымен ауысқан кезде оларға әскери қызметшінің өзіне екі айлық ақшалай қаражаттың

жартысы мөшерінде көтерме жәрдемақысы төленеді.

Жыл сайынғы негізгі демалыс беріледі, әскери қызметшіге демалыс беру екі лауазымдық айлықақы мөлшерінде төленеді.

Қазақстан Республикасының белгіленген тәртібі мен нор-

масы бойынша келісім-шарт бойынша әскери қызметшілер мемлекеттің есебінен киіммен тегін қамтамасыз етіледі.

Сегіз жыл келісім-шарт бойынша әскери қызмет атқарған сарбаздар (матрос) мен сержанттар (старшина) жоғарғы оқу орындарында ақылы білім алған жағдайда жалпы құнының 50 пайызы бюджет есебінен өтеуге құқылы. Әскери қызметшілер мұндай жеңілдікті бір рет қана пайдалана алады.

Әскери қызметшілердің балаларына тұрғылықты жері бойынша мектепке дейінгі балалар мекемелерінде кезектен тыс орындар беру жеңілдіктері қарастырылған

Осыған байланысты Қарулы Күштер Қатарында әскери қызметке барғысы келетін азаматар толық мәлімет алу үшін мына мекен-жайға хабарласуыңызға болады:

**Қазалы ауданының
Қорғаныс істері
жөніндегі бөлімі.
Әйтеке би кенті, Әйтеке би
көшесі, №88.
тел. 21433, 87754964351**

АЛҒЫС АЛҒАН ШЫРАҚШЫ

Күлмараш Дүзбаева көп жылдардан бері Арал ауданындағы Арыстанбаб әулиенің қорымында шырақшы болып қызмет атқарып келеді. Шырақшы болуына өзінің айтуынша тылсым күштің әсері болған. Бір күні қатты ауырып жатқанда түсінде ақсақал аян береді. Сақалы беліне түскен үлкен кісі үш рет «Балам Арыстанбаб әулиенің қорымының басына барып зират етушілерге қызмет жаса», - дейді. Ояңғанда түсінің тегін еместігін біледі, қызмет жасауға бел буады. Туған жері Бекбауылдан қорым орналасқан жерге жақын «Қамбаш» аулына қоныс аударады. Күйеуі

Жайық Қаюпов екеуі 1991 жылы халыққа садақа беріп, қызмет істеуге кіріседі. Қамыс орып, баба қорымының басына шағын түнеухана салады. Жылдар өткен соң түнеухананы үлкейтіп, қайтып салады. Күлмараш күйеуі қайтыс болған соңда шырақшылық қызметін жалғастыра береді. Қорым басына Арал, Қазалы ауданының тұрғындарынан бөлек өзге өңірлерден де тұрғындар келіп, баба қорымының басына тағзым етіп, дұға, құран оқып, рухына бас иеді. Өздеріне саулық, отбастарына амандық тілейді. Қайтарында қалтқысыз қызмет көрсеткен шырақшы Күлмарашқа алғыстарын айтып,

ризашылықтарын білдіреді.

Күлмараш жайлы жақсы пікірлерді бұрында тұрғындар арасынан естіп жүргенмін. Биылғы жылдың наурыз айының 20-сында біздер бауырларымыз болып топтасып Арыстанбаб әулиенің қорымының басына барып, мал шалып, әулие бабаға құран бағыштадық. Шырақшы Күлмараш замандасымыз зират басына өзі ертіп барып, бабаның өмірімен таныстырды. Діни рәсім шарасын түсіндірді.

Баба басына зират етіп болып тобымызбен түнеуханаға кірдік. Ең бірінші түнеуханадағы тазалыққа ерекше назар аудардым. От жағылған, үй жылы, ошақ үстіндегі шәйнекте шай

қайнап, қазанда ет асылып жатыр. Өз үйіме келгендей әсерде болдым. Күлмараш апамыз қонақ күткендей жылы шыраймен қарсы алды. Оны айтасың, сыпайы сөйлеп, төрге оздырды. Дастархан жайылып, дәмге толды.

Шынын айтқанда апамыздың бізге көрсеткен қызметіне риза болдық. Рахмет, алғысымызды айттық. Отыз жылға жуық қорымға зират етушілерге бар ықыласымен қызмет атқарып, алғыстан алқа тағынған шырақшы апамызға ұзақ өмір, мықты денсаулық, отбасына амандық тілейміз.

**Алмагүл АБДИРОВА,
Әйтеке би кентінің тұрғыны**

СУДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІН САҚТАУ – ӘР АЗАМАТТЫҢ МІНДЕТІ

Жаз мезгілінде күннің ысуына байланысты тұрғындардың су айдындарына барып демалуы жиілейді. Өкінішке қарай, дәл осы кезеңде судағы қайғылы оқиғалардың саны көбейеді. Адамдардың суға түсу кезінде қауіпсіздік талаптарын сақтамауы, балаларды қараусыз қалдыруы және арнайы жабдықталмаған жерлерде шомылуы орны толмас қайғылы жағдайларға алып келеді. Сондықтан әрбір азамат судағы қауіпсіздік ережелерін қатаң сақтап, өз өмірі мен жақындарының қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарауы қажет.

Суға тек арнайы жабдықталған, құтқару қызметі ұйымдастырылған жағажайларда ғана шомылу ұсынылады. Белгісіз әрі тереңдігі анықталмаған су айдындарына түсу өте қауіпті. Мас күйінде суға түсу,

қайықпен немесе басқа жүзу құралдарымен қауіпсіздік талаптарын сақтамай жүру, суда қауіпті ойындар ұйымдастыру – адам өміріне тікелей қауіп төндіреді.

Балалардың судағы қауіпсіздігі ерекше назарда болуы тиіс. Ересектер балаларды су жағасында немесе суда бір сәтке де қараусыз қалдырмауы қажет. Жүзуді білетін баланың өзі күтпеген жағдайға тап болуы мүмкін. Сондықтан ата-аналар мен заңды өкілдер балаларға судағы қауіпсіздік ережелерін үнемі түсіндіріп, олардың демалысын бақылауда ұстауы тиіс.

Қайықпен серуендеу кезінде әр адам міндетті түрде құтқару кеудешесін киюі керек. Қайықты шамадан тыс жүктеуге, орнынан тұруға немесе бір шетінен екінші шетіне секіруге болмайды. Ауа райы қолайсыз кезде суға шығудан бас

тартқан дұрыс.

Балық аулаушылар да қауіпсіздік талаптарын сақтауы қажет. Қайықпен балық аулау кезінде құтқару құралдарын пайдалану, ауа райын бақылау және жалғыз шықпау ұсынылады. Су жағасында электр желілеріне жақын жерлерде қармақ салуға болмайды.

Суға батып бара жатқан адамды көрген жағдайда, ең алдымен 112 немесе 101 нөміріне хабар беру қажет. Егер өзіңіздің жүзу қабілетіңіз жеткіліксіз болса, суға секіріп құтқаруға әрекет жасамаңыз. Құтқару шеңберін, арқанды немесе су бетінде қалқып тұратын басқа заттарды пайдаланып көмек көрсету қауіпсіз болады.

Қазалы ауданы Төтенше жағдайлар бөлімі жаз мезгілінде су айдындарында профилактикалық рейдтер өткізіп, тұрғындарға түсіндіру жұмыстарын тұрақты

жүргізуде. Демалушыларға жадынамалар таратылып, қауіпсіздік талаптары түсіндіріліп келеді. Бұл жұмыстардың негізгі мақсаты – адам өмірін сақтау және қайғылы жағдайлардың алдын алу.

Әрбір азамат судағы қауіпсіздік талаптарын бұлжытпай орындаса ғана қайғылы оқиғалардың алдын алуға болады. Өзіңіздің және жақындарыңыздың өміріне бейжай қарамаңыз. Қауіпсіздік ережелерін сақтап, жазғы демалысты қауіпсіз өткізейік.

Есте сақтаңыз:

Тек рұқсат етілген орындарда шомылыңыз;

Балаларды қараусыз қалдырмаңыз;

Мас күйінде суға түспеңіз;

Қайықта міндетті түрде құтқару кеудешесін киіңіз;

Төтенше жағдай орын алса, 101 немесе 112 нөміріне дереу хабарласыңыз.

ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАТАҢ САҚТАЙЫҚ!

Өрт – адам өмірі мен денсаулығына, қоршаған ортаға және материалдық құндылықтарға үлкен қауіп төндіретін төтенше жағдайлардың бірі. Көптеген өрт оқиғалары қауіпсіздік талаптарын сақтамаудан, электр желілерін дұрыс пайдаланбаудан, ашық отты абайсыз қолданудан және балалардың отпен ойнауынан орын алады. Сондықтан әрбір азамат өрт қауіпсіздігі ережелерін біліп, оларды күнделікті өмірде қатаң сақтауы қажет.

Тұрғын үйлерде өрттің алдын алу үшін электр сымдары мен электр құрылғыларының жарамдылығын үнемі тексеріп отыру маңызды. Ақауы бар электр жабдықтарын пайдалануға болмайды. Бір розеткаға бірнеше қуатты құрылғыны қатар қоспау, үйден шығар кезде электр құралдарын және газ жабдықтарын өшіру – өрттің алдын алудың қарапайым әрі тиімді жолдары.

Газ құралдарын пайдалану кезінде ерекше сақтық қажет. Газдың иісі сезілген жағдайда электр жарығын қоспай, ашық от пайдаланбау, бөлменің терезесін ашып желдетіп, газ қызметіне және 112 нөміріне хабарлау керек.

Жаз мезгілінде құрғақ шөп пен қоқысты өртеу өте қауіпті. Желдің әсерінен жалын тез таралып, тұрғын үйлерге, шаруашылық құрылыстарына және табиғи аумақтарға қауіп төндіруі мүмкін. Орманалқаптары мен далада демалу кезінде сөндірілмеген темекі тұқылын немесе алауды қалдыруға болмайды. Демалыс аяқталғаннан кейін от толық сөндірілгеніне көз жеткізу қажет.

Балалардың отпен ойнауына жол бермеу – ата-аналардың басты міндеттерінің бірі. Сіріңке, оттық және жанғыш заттарды балалардың қолы жетпейтін жерде сақтау қажет. Балаларға өрттің қауіптілігі мен төтенше жағдайда өзін қалай ұстау керектігін үнемі түсіндіріп отырған жөн.

Өрт шыққан жағдайда ең алдымен адамдарды қауіпсіз жерге шығарып, бірден 101 немесе 112 нөміріне хабарлау қажет. Егер өрт шағын көлемде болса және адам өміріне қауіп төнбесе, алғашқы өрт сөндіру құралдарын пайдаланып сөндіруге болады. Қайда қою түтін басқан бөлмеге айда кіруге болмайды. Ғимараттан шығар кезде лифтіні пайдаланбай, баспалдақ арқылы эвакуацияланған дұрыс.

Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету – тек төтенше жағдайлар қызметінің ғана емес, қоғамның ортақ міндеті. Әрбір азамат қауіпсіздік талаптарын сақтап, өз өміріне, жақындарының амандығына және қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауы тиіс. Қарапайым сақтық шараларын сақтау арқылы көптеген өрт оқиғаларының алдын алуға болады.

Есте сақтаңыз!

Электр және газ құралдарын қараусыз қалдырмаңыз.

Балаларды отпен ойнаудан сақтаңыз.

Құрғақ шөп пен қоқысты өртемеңіз.

Өрт қауіпсіздігі талаптарын әрдайым сақтаңыз.

Өрт немесе төтенше жағдай

күрғақ шөпті жағу, балалардың отпен ойнауы және өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтамау өрттің негізгі себептері болып табылады.

Өрттің алдын алу үшін келесі қауіпсіздік талаптарын сақтау қажет:

Орман мен далада от жақпау немесе арнайы рұқсат етілген орындарда ғана пайдалану;

Жанған отты қараусыз қалдырмау және кетер алдында толық сөндіру;

Темекі тұқылы мен сіріңкені жерге тастамау;

Құрғақ шөп пен қоқысты өртемеу;

Балаларды отпен ойнауға жол бермеу;

Орман мен далада шыны бөтелкелер мен тез тұтанатын қалдықтарды қалдырмау.

Егер дала немесе орман өртін байқасаңыз:

Өрт орнына жақындамаңыз;

Желдің бағытын ескеріп, қауіпсіз жерге шығыңыз;

Өрт туралы дереу 101 немесе 112 нөмірлеріне хабарлаңыз;

Өзіңіздің және айналаңыздағы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етіңіз.

Қазалы ауданы Төтенше жағдайлар бөлімі тұрғындарды өрт қауіпсіздігі талаптарын қатаң сақтауға шақырады. Әрбір азаматтың жауапкершілігі мен сақтығы табиғатты қорғауға, адам өмірін сақтап қалуға және өрттің алдын алуға үлкен үлес қосады.

Есіңізде болсын! Өрттің алдын алу – оны сөндіруден әлдеқайда жеңіл. Табиғатты аялайық, өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтайық!

**Қазалы ауданы
Төтенше
жағдайлар бөлімі**

АРХИВТІК АНЫҚТАМАЛАР, АРХИВТІК ҚҰЖАТТАРДЫҢ КӨШІРМЕЛЕРІН НЕМЕСЕ АРХИВТІК ҮЗІНДІЛЕР БЕРУ, МЕМЛЕКЕТТІК КӨРСЕТІЛЕТІН ҚЫЗМЕТ

Архивтік анықтамалар мен архивтік құжаттардың көшірмелері: азаматтардың құқықтарын қамтамасыз ететін маңызды мемлекеттік қызмет. Архив – өткеннің шежіресі ғана емес, азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға қызмет ететін маңызды ақпараттық қор. Бүгінгі таңда архив мекемелері тарихи құжаттарды сақтаумен қатар, халыққа мемлекеттік қызмет көрсетудің маңызды бағытын жүзеге асырып келеді. Соның ішінде архивтік анықтамалар, архивтік құжаттардың көшірмелері және архивтік үзінділер беру қызметі азаматтардың әлеуметтік, құқықтық және еңбек қатынастарына қатысты көптеген мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасында архив ісі мемлекеттік саясаттың маңызды салаларының бірі болып табылады. Архив қорларында сақталған құжаттар азаматтардың еңбек қызметін, білім алғанын, әскери қызметін, марапаттарын, мүлктік құқықтарын және басқа да заңды маңызы бар деректерді растайтын негізгі дәлелдеме болып саналады. Сондықтан архивтік құжаттардың заңдық күші өте жоғары.

Архивтік анықтама дегеніміз не?

Архивтік анықтама – архив қорларында сақталған құжаттар негізінде дайындалатын, белгілі бір заңдық фактіні немесе оқиғаны растайтын ресми құжат. Ол азаматтың немесе ұйымның сұранысы бойынша архивтік материалдарға сүйене отырып әзірленеді.

Архивтік анықтамалар келесі жағдайларда қажет болуы мүмкін: еңбек өтілін растау; жалақы мөлшерін анықтау; зейнетақы рәсімдеу; әлеуметтік төлемдер алу; оқу орнын-

да білім алғанын растау; әскери қызметті дәлелдеу; мемлекеттік наградаларды растау; азаматтық-құқықтық қатынастарды рәсімдеу; сот органдарына немесе басқа мемлекеттік мекемелерге ұсыну.

Көптеген азаматтардың бірнеше ондаған жыл бұрын жұмыс істеген мекемелері таратылып кеткен жағдайда қажетті мәліметтерді тек архив қорларынан ғана таба алады. Мұндай кезде архив анықтамасы олардың әлеуметтік құқықтарын қалпына келтіруге үлкен көмек көрсетеді.

Архивтік құжаттардың көшірмесі – архивте сақталған түпнұсқа құжаттың мазмұнын толық қайталайтын, белгіленген тәртіппен куәландырылған ресми көшірме. Мұндай көшірмелер: бұйрықтардан; шешімдерден; хаттамалардан; жеке құрам бойынша құжаттардан; жеке істерден; ведомостерден; тарихи құжаттардан; басқа да архив материалдарынан дайындалады. Көшірме азаматтарға мемлекеттік органдарға, соттарға, нотариустарға немесе өзге де мекемелерге ұсыну үшін беріледі. Архивтік үзіндідегіміз-кейжағдайда азаматқа толық құжаттың көшірмесі емес, тек белгілі бір мәлімет қажет болады. Осындай жағдайда архивтік үзінді беріледі. Архивтік үзінді – архивтік құжаттың сұранысқа қатысты бөлігін ғана қамтитын ресми құжат. Бұл құжат уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді әрі қажетті ақпаратты дәл әрі нақты түрде ұсынады.

Мемлекеттік қызмет - архивтік анықтамалар, архивтік құжаттардың көшірмелері және архивтік үзінділер беру – мемлекет тарапынан көрсетілетін маңызды қызметтердің бірі. Бұл қызметті жеке тұлғалар да, заңды тұлғалар да пайдалана алады.

Өтініш беруші: жеке өзі ар-

хивке жүгіне алады; халыққа қызмет көрсету орталығы арқылы өтініш бере алады; электрондық форматта мемлекеттік қызмет көрсету порталдары арқылы жолдай алады (қызметтің қолжетімділігіне қарай).

Өтініште ізделетін мәліметтер неғұрлым нақты көрсетілсе, архив қызметкерлерінің құжаттарды іздеу жұмысы соғұрлым тиімді жүргізіледі. Сондықтан азаматтарға өтініште мүмкіндігінше толық мәлімет көрсету ұсынылады. Атап айтқанда: толық аты-жөні; бұрынғы тегі (болған жағдайда); туған жылы; жұмыс істеген ұйымының атауы; қызмет атқарған жылдары; лауазымы;

Мемлекеттік қызмет көрсетудің артықшылықтары - қазіргі таңда архив саласында мемлекеттік қызмет көрсету жүйесі үнемі жетілдіріліп келеді. Қызмет көрсету кезінде азаматтардың уақытын үнемдеуге, өтініштердің ашық әрі сапалы орындалуына ерекше көңіл бөлінеді.

Мемлекеттік қызметтің негізгі артықшылықтары: заңнама талаптарына сәйкес көрсетіледі; азаматтардың құқықтарын қорғауға бағытталған; ресми архивтік құжаттарға негізделеді; ақпараттың дұрыстығы қамтамасыз етіледі; көрсетілетін қызмет сапасына тұрақты бақылау жүргізіледі.

Архив – халықтың тарихи жады ғана емес, мемлекеттік басқарудың, құқықтық жүйенің және әлеуметтік саланың маңызды құрамдас бөлігі. Архив қорларында сақталған әрбір құжат белгілі бір адамның тағдырымен, еңбек жолымен немесе тарихи оқиғалармен тығыз байланысты. Кейде ондаған жыл бұрын жасалған бір ғана құжат азаматтың еңбек өтілін дәлелдеуге, зейнетақы тағайындауға не-

месе басқа да әлеуметтік құқықтарын қалпына келтіруге негіз болады.

Сондықтан архив құжаттарын сақтау, есепке алу және халыққа қолжетімді ету – мемлекеттік архивтердің басты міндеттерінің бірі.

Азаматтар архивке өтініш жолдаған кезде сұралатын ақпараттың нақты әрі толық көрсетілуі іздеу жұмыстарын жеңілдетеді және қызмет көрсету мерзімін қысқартады. Егер құжаттың нақты күні белгісіз болса, шамамен мерзімін, мекеменің толық атауын, қызмет орнын немесе басқа қосымша мәліметтерді көрсету де үлкен көмек береді.

Сонымен қатар, азаматтар жеке құжаттарын, еңбек кітапшаларын, дипломдарын және өзге де маңызды құжаттарын ұқыпты сақтағаны жөн. Бұл архивтік іздестіру жұмыстарын жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Қортынды

Архивтік анықтамалар, архивтік құжаттардың көшірмелері және архивтік үзінділер беру мемлекеттік қызметі – азаматтардың конституциялық құқықтарын қамтамасыз ететін маңызды қызметтердің бірі. Бұл қызмет азаматтардың еңбек жолын, әлеуметтік кепілдіктерін және заңды құқықтарын растауда ерекше рөл атқарады.

Архив мекемелері заманауи талаптарға сай жұмыс істей отырып, тарихи мұраны сақтаумен қатар, халыққа сапалы мемлекеттік қызмет көрсетуді басты міндет ретінде жүзеге асыруда. Азаматтардың архив қызметіне деген сенімі – көрсетілетін қызметтің сапасы мен ашықтығының айқын көрсеткіші.

Дина ТАЛКАМБАЕВА,
Қазалы аудандық

архиві

филиалының архивисті

Меншік иесі: «ТҰРАН-ҚАЗАЛЫ»
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан
Республикасының Ақпарат
Министрлігінде 2004 жылғы
15 наурызда тіркеліп, №4801-г
куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады.
Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.
Редакция мен баспаханың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.
Телефондар: директор - 2-17-49, бас редактор - 2-47-77, факс 8 (724-38)2-17-49.
Тарату аумағы: Қызылорда облысы.
Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.
Жариялымы газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@bk.ru

Таралымы 11707 дана.